<u>בבית המשפט העליון</u> **א"ב 64317-09-26**

<u>בעניין:</u>

ועדת הבחירות המרכזית לבחירות לכנסת ה- 26

1. **רשימת עוצמה יהודית**
2. **השר לביטחון לאומי, ח"כ איתמר בן גביר**

שניהם באמצעות עו"ד זאב וולף ו/או עו"ד דוד בבלי
מרחוב רועי קליין 21, בית שמש
טל' 054-8112044 ; פקס': 077-5558505
דוא"ל: ZeevWolf.Law@gmail.com

<u>המבקשים</u>

נ ג ד

1. **סאמי אבו שחאדה**

ע"י ב"כ עוה"ד חסן ג'בארין (מ.ר. 15528) ו/או הדיל אבו סאלח (מ.ר. 93323) ו/או סוהאד בשארה ו/או אריאל רמז ו/או מאיסאנה מוראני ו/או סלאם ארשייד ו/או לובנא תומא ו/או מונא חדאד ו/או סומא בשיר
מעדאלה – המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל
רחוב יפו 94, חיפה
טל: 04-9501610 ; פקס: 04-9503140 ; מס' טל' ליצירת קשר ישיר: 050-6361808 ; דוא"ל: adalah@adalah.org

2. **היועצת המשפטית לממשלה (משיבה פורמאלית)**

באמצעות פרקליטות המדינה, משרד המשפטים
רחוב צלאח אלדין 29, ירושלים
דוא"ל: HCJ-dep@justice.gov.il

<u>המשיבים</u>

<u>עמדת סאמי אבו שחאדה</u>

מר סאמי אבו שחאדה מתכבד בזה להגיש את עמדתו בנוגע לבקשה לאישור פסילת מועמדותו, והכל כמפורט להלן:

<u>תמצית הטיעונים</u>

1. עמדה זו מוגשת כנגד בקשת ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה־26 (להלן: **הוועדה**) לאשר את החלטת פסילת מועמדותו של מר סאמי אבו שחאדה (להלן: **ההחלטה**).

2. ההחלטה ניתנה בעקבות הדיון בבקשה שהגישו המבקשים לפסילת מועמדותו של מר אבו שחאדה (פ"מ 8/26) (להלן: **הבקשה**), ובמסגרתה נקבע כי הוא מנוע מלהתמודד לכנסת ה-26.

3. הבקשה ביקשה לפסול את התמודדות מר אבו שחאדה על בסיס העילות בסעיף 7א לחוק יסוד: הכנסת בדבר שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית (סעיף7א (א)(1)). הועדה קבעה כי יש לפסול את מר אבו שחאדה בעילה זו ברוב של 30 תומכים מול 4 מתנגדים. כמו כן, הוועדה הכריעה ברוב של 31 תומכים, ובהם יו"ר הוועדה, נגד 4 מתנגדים, כי אבו שחאדה מנוע מלהשתתף בבחירות לכנסת ה-26 בעילת התמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור נגד מדינת ישראל (סעיף7א(א)(3)).

4. כמענה לבקשה, ביום 18.09.2026, הגיש מר אבו שחאדה כתב תשובה ובו ביקש כי הוועדה תדחה את בקשת הפסילה על שתי עילותיה. לכתב התשובה צורף תצהיר מטעמו וכן חוות דעת מומחה מטעם פרופ' אסעד גאנם - פרופ' מן המניין בבית הספר למדעי המדינה באוניברסיטת חיפה ומומחה לפוליטיקה השוואתית, בעיקר בתחומי הפוליטיקה של הזהות, סכסוכים, דמוקרטיזציה והסדרה בחברות מפולגות לעומק.

5. כמו כן צורף לאחר מכן מסמך המפרט את פעילותו הפרלמנטרית של מר אבו שחאדה.

6. ביום 22.09.2026, הגישה היועמ"שית את עמדתה ביחס לבקשה נגד מר אבו שחאדה, ובה קבעה כי אין בראיות המובאות בבקשה כדי לבסס את עילת הפסילה בדבר שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית. מנגד, עמדת היועמ"שית השאירה את הנושא בדבר התקיימות עילת הפסילה של תמיכה במאבק מזוין ללא הכרעה, כאשר הראייה שעמדה במרכז עמדה זו הייתה מאמר שהמשיב 1 פרסם ביום 08.10.2023.

7. לעמדה זו רצ"ב 1) תצהיר משלים מטעם מר אבו שחאדה 2) תצהיר מטעם מר מוחמד ברכה יו"ר ועדת המעקב לציבור הערבי בישראל בזמנים הרלבנטיים 3) תצהיר מטעם מר יועז ינון 4) תצהיר מטעם מר אברום בורג.

8. לביסוס התשתית העובדתית בדבר טענת ההפליה ויצירת מסלולי פסילה נפרדים על רקע לאום, רצ"ב בקשות הפסילה שהוגשו כנגד שתי הרשימות, "עוצמה יהודית" ו "הציונות דתית-זהות", תגובת היועמשי"ת עליהם והדיון בפני ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-26.

== רצ"ב העתק בקשות הפסילה נגד עוצמה יהודית על נספחיהן והמסומנים כנספח ע/1.
== רצ"ב העתק כתב התשובה מטעם עוצמה יהודית והמסומן כנספח ע/2.
== רצ"ב העתק עמדת היועמ"שית בהליך לפסילת עוצמה יהודית והמסומן כנספח ע/3.
== רצ"ב העתק פרוטוקול הדיון בוועדה וההחלטה הסופית בעניין עוצמה יהודית והמסומנים כנספח ע/4.
== רצ"ב העתק בקשות הפסילה נגד הציונות הדתית-זהות על נספחיהן והמסומנים כנספח ע/5.
== רצ"ב העתק כתב התשובה מטעם הציונות הדתית-זהות והמסומן כנספח ע/6.
== רצ"ב העתק עמדת היועמ"שית בהליך לפסילת הציונות הדתית-זהות והמסומן כנספח ע/7.
== רצ"ב העתק פרוטוקול הדיון בוועדה וההחלטה הסופית בעניין הציונות הדתית-זהות והמסומנים כנספח ע/8.

9. התצהירים הנ"ל, ביחד עם תשובתו של המשיב בכתב ובעל פה בפני הועדה, הכוללות גם חוות הדעת של המומחה וגם נייר אודות פעילותו הפרלמנטארית, ובצירוף בקשות הפסילה כנגד "עוצמה יהודית" ו"הציונות הדתית-זהות" הנ"ל על כל נספחיהן- כולם מהווים חלק בלתי נפרד מתגובה זו.

<u>המסגרת הנורמטיבית ומבחני הפסיקה</u>

א. <u>שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית</u>

10. המאפיינים "הגרעיניים-המינימליים" של מדינת ישראל כמדינה יהודית נקבעו בא"ב 11280/02 **ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השש-עשרה נ' טיבי**, פ"ד נז(4) 1, 14 (2003) (להלן: **עניין טיבי**), כך שפגיעה במאפיינים אלה

היא זו העשויה להקים עילת פסילה מתוקף סעיף זה. מאפיינים אלה כוללים את זכותו של כל יהודי לעלות למדינת ישראל שבה יהיה רוב יהודי; כי עברית היא שפתה הרשמית המרכזית של המדינה; כי סמליה וחגיה של המדינה משקפים בעיקרם את המסורת היהודית, וכי מורשת ישראל היא מרכיב מרכזי במורשת הדתית והתרבותית של המדינה (א"ב 1806/19 **ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-21 נ' ד"ר עופר כסיף**, פסקאות 12-17 (להלן: **עניין כסיף**), עניין **טיבי**, בעמ' 22; השוו לעמדת השופט י' טירקל באותו עניין בעמ' 101; א"ב 1095/15 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת העשרים נ' זועבי, [פורסם בנבו] פסקה 66 (10.12.2015) (להלן: עניין **זועבי השני**); א"ב 9255/12 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת התשע-עשרה נ' זועבי, [פורסם בנבו] (להלן: עניין **זועבי הראשון**), בפסקה 20; ע"ב 561/09 **בל"ד – המפלגה הלאומית הדמוקרטית נ' ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-18**, [פורסם בנבו] (להלן: עניין **בל"ד**), בפסקה 6; והשוו: **רע"א 7504/95 יאסין נ' רשם המפלגות**, פ"ד נ(2) 45, 58-60 וכן בעמ' 71 (1996) (להלן: עניין **יאסין**), בעמ' 66; דבריו של השופט ש' לוין בעניין בן שלום, בעמ' 248; ראו עוד אמנון רובינשטיין ורענן הר-זהב חוק-יסוד: הכנסת 64 (1993)).

11. בהתאם לפסיקה, אין בעילה זו כדי למנוע את התמודדותו של כל מי שמתנגד לרעיון הציוני. רשימה או מועמד רשאים להחזיק בעמדה אידיאולוגית ורעיונית המתנגדת לציונות, כשלעצמה, ואין בעצם החזקתה של עמדה כאמור כדי להקים עילת פסילה: "קשה להלום כי מדינת ישראל תוציא אל מחוץ למחנה כל מי שאינו ציוני, או כל מי שכופר אידיאולוגית ברעיון הציוני. פסילת רשימה או מועמד בגין שיח ודיבור שאינו ציוני מהווה צמצום-מה של הרכיב הדמוקרטי. לכן, ולצורך עילת הפסילה בסעיף 7א(א)(1) לחוק-יסוד: הכנסת, יש לאזן בין שני הרכיבים של "יהודית ודמוקרטית" בתבונה וברגישות, שלא יאמרו המקטרגים כי מדינתנו "דמוקרטית" היא כלפי הרוב היהודי ו"יהודית" היא כלפי המיעוט הערבי" (עניין **זועבי השני**, ובעניין **כסיף**, ש' עמית, פסקה 4).

12. בעניין **טיבי** נקבע כי "בגדר הפירוש המצומצם [של סעיף 7א] נקבע כאמור שאידאולוגיה כשלעצמה אינה עולה כדי עילת פסילה, וכי את עילות הפסילה יש לפרש באופן דווקני כך שרק מטרות ומעשים המגלמים באופן חד משמעי שלילה של ערכי היסוד של המדינה יהיו עשויים להביא לפסילת רשימה או מועמד" (**טיבי** בעמ' 97).

ב. <u>תמיכה במאבק מזוין של מדינת אויב או של ארגון טרור נגד מדינת ישראל</u>

13. עילת פסילה זו קובעת כי "רשימת מועמדים לא תשתתף בבחירות לכנסת ולא יהיה אדם מועמד בבחירות לכנסת, אם יש במטרותיה או במעשיה של הרשימה או במעשיו של האדם, לרבות בהתבטאויותיו, לפי העניין, במפורש או במשתמע, תמיכה במאבק מזוין, של מדינת אויב או של ארגון טרור, נגד מדינת ישראל".

14. הפסיקה העליונה עמדה על אמות המידה לבחינת בקשות הפסילה בהתאם לעילה זו, וקבעה כי תמיכה במאבק כאמור תיקבע כאשר הרשימה **נוטלת חלק פעיל במאבק מזוין או תומכת בו תמיכה חומרית, פוליטית או אחרת, כאשר התמיכה מהווה מאפיין מרכזי ודומיננטי במפלגה והיא פועלת לצורך הגשמתו בצורה חוזרת ונישנית**:

> "תמיכה זו יכולה להיות חומרית, וכמוה כנטילת חלק במאבק עצמו. תמיכה זו יכולה להיות פוליטית. זכותה של הדמוקרטיה להגן על עצמה כנגד תמיכה פוליטית זו. תמיכה פוליטית זו יכולה ללבוש צורות שונות, אשר מעניקות לגיטימציה למאבק המזויין נגד המדינה (ראו סעיף 9(ד) של החוק על המפלגות הפוליטיות

שנתקבל בספרד ביום 27.6.2002). כמובן, הדרישות הכלליות עליהן עמדנו (בפסקה 6 לעיל) החלות לגבי כל עילה למניעת השתתפות בבחירות, צריכות לחול גם לעניין העילה של תמיכה במאבק מזויין נגד המדינה. על כן צריך שתמיכה (חומרית או פוליטית) מהווה מאפיין דומיננטי או מרכזי של המפלגה או הרשימה, וכי היא פועלת באופן חוזר ונישנה – ולא אך ספורדי – להגשמתו" (עניין **טיבי** בפסקה 18. ראו גם כן עניין **כסיף** בפסקה 15).

15. **נטילת חלק פעיל או תמיכה חומרית/פוליטית או אחרת:** בעניין **טיבי** נקבע כי מניעת התמודדות מכוח עילה זו תתאפשר מקום שבו מועמד או רשימה נוטלים בעצמם חלק פעיל במאבק מזוין של ארגון טרור או מדינת אויב נגד המדינה וכן מקום שבו הם מעודדים מאבק כזה או תומכים בו תמיכה חומרית, פוליטית או אחרת (שם, בפסקה 69; ראו עוד עניין טיבי, בעמ' 27; עניין **בל"ד**, בפסקה 7; עניין זועבי הראשון, בפסקה 29).

16. **מטרה מרכזית:** בעניין **כסיף** נקבע כי עילת הפסילה בתמיכה במאבק מזוין מתייחסת לפעילות רצינית ולא סתם תמיכה בעמדה פוליטית זו או אחרת של ארגון שהוגדר כארגון טרור. נקבע: "ההלכה הנוהגת עמנו קובעת כי על מנת להוכיח כי רשימה או מועמד המבקשים להתמודד בבחירות תומכים במאבק מזוין של מדינת אויב או של ארגון טרור, יש להראות כי זוהי המטרה המרכזית של הרשימה וכי היא פועלת למימושה באופן מעשי" (שם, פסקה 59, ש' חיות).

17. התמיכה היא **במאבק מזוין של מדינת אויב או של ארגון טרור** (עניין **טיבי**, בעמוד 27; ראו עוד עניין **זועבי** השני, בפסקה 69; להרחבה בסוגיה זו ראו גל וקרמניצר, בעמ' 16-19). דהיינו לא מספיק להוכיח תמיכה בארגון טרור, אלא צריך להוכיח תמיכה בפעילות המזוינת של הארגון או של המדינה. השופט חשין הביע את עמדתו בנושא כיו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-16 ודבריו צוטטו בהסכמה על ידי הנשיא, דאז, ברק בעניין **טיבי**:

> "**הכנסת צמצמה את המסגרת של הפסילה. זה לא סתם אם אתה תומך בטרור, אלא צריך להיות ארגון טרור, במאבק מזוין של ארגון טרור**. כמובן שאם אתה תומך בחמאס או בג'יהאד האסלאמי אז פשיטא שזה כמובן ארגון טרור שיש לו מאבק מזוין וכאילו תמכת במאבק מזוין. אבל **סתם מעשי טרור, סתם תשבחות או תמיכה במעשי טרור אינם נכנסים במסגרת הזאת של פסילה**" (ישיבה מס' 363 מיום 31.12.2002, עמ' 602).
>
> [...] **תמיכה בארגון טרור לא מהווה עילת פסילה**, וכי נדרש לבסס **תמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור כנגד ישראל** (עמ' 602 לפרוטוקול). **התמיכה צריכה להיות בדרך הטבע, יום יום ובארגון טרור ספציפי** (עמ' 603 לפרוטוקול). השופט מ' חשין הציג את עמדתו לפיה על מנת למנוע אדם או רשימת מועמדים מלהשתתף בבחירות יש להראות שעילת הפסילה היא "**דבר דומיננטי... שלילה מוחלטת של המדינה, גזענות מוחלטת, תמיכה בארגון טרור מוחלט כאילו שאני חבר חמאס... או חיזבאללה** (עמ' 661 לפרוטוקול). בסופו של דבר, הציג השופט מ' חשין את עמדתו לפיה לאחר עיון במכלול החומר לא נראה כי בוססה בעניין זה שלילה מוחלטת של יהדות המדינה, או תמיכה מוחלטת במאבק מזוין (שם). השופט מ' חשין ציין כי "אני חושב שהדמוקרטיה הישראלית היא דמוקרטיה חזקה... אנחנו יכולים לסבול גם חריגים, ויהיו קיצוניים אפילו" (עמ' 661 לפרוטוקול). על רקע זה הגיע השופט מ' חשין למסקנה כי אין מקום למנוע את השתתפות ח"כ בשארה בבחירות לכנסת". עניין **טיבי**, עמ' 27 ו- 39 לפסק הדין.

ובעניין **יזבק**, קבע השופט עמית כי "הזדהות עם חבר בארגון טרור" אינה מהווה "תמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור":

> "הוראת הפסילה שבסעיף 7א(א)(3) לחוק היסוד עניינה ב"תמיכה במאבק מזוין, של מדינת אויב או של ארגון טרור, נגד מדינת ישראל". עילת הפסילה אינה "הזדהות" עם חבר בארגון טרור", אלא "תמיכה" במאבק מזוין של ארגון טרור, היינו תמיכה במעשי הטרור ולא במבצע. והשוו גם בחוק המאבק בטרור, תשע"ו-2016, בו קיימת הבחנה בין עבירה של "הזדהות עם ארגון טרור" (סעיף 24(א) לחוק), לבין עבירה של "תמיכה או הזדהות עם מעשה טרור" (סעיף 24(ב)), כאשר האחרונה היא עבירה חמורה יותר.
>
> המונחים "הזדהות" ו"תמיכה" גם אינם חופפים. יש כמובן מצבים בהם הזדהות כמוה כתמיכה, מפורשת או משתמעת. ואולם, עשויות להיות נסיבות בהן ביטויי הזדהות עם מי שביצע בעברו פעולת טרור אינה בהכרח תמיכה במעשי הטרור שביצע. זאת במיוחד כאשר ביטוי ההזדהות לא נעשה בסמוך לביצוע מעשה הטרור ואינו מתייחס לאירוע הטרור." (א"ב 852/20 **וועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה- 23 נגד ח"כ היבא יזבק** (פסק דין 9.2.2020) להלן: **עניין יזבק**)).

ג. <u>הרף הראייתי הדרוש לפסילת מועמד</u>

18. בשים לב למעמדן הרם של הזכויות לבחור ולהיבחר, נפסק כי על הראיות שבקשת פסילה נסמכת עליהן להיות **ברורות, חד-משמעיות ומשכנעות**, וכי "כגודל הזכות כך גם גודלה ועוצמתה של הראיה, המשמשת יסוד להחלטה בדבר הפחתתה של הזכות" (ע"ב 2/84 **ניימן נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת האחת-עשרה**, לט(2) 225, 251 (1985) (להלן: **עניין ניימן השני**)).

19. בהתאם לכך, פסק בית המשפט העליון פעם אחר פעם כנקודת מוצא שיש לפרש את עילות הפסילה בצמצום ולהפעילן **במקרים קיצוניים ביותר** (ראו למשל **עניין ניימן השני**, בעמ' 187; **עניין טיבי**, בעמ' 17-18; **עניין כסיף**, ש' חיות, פסקה 12).

20. לעניין הרף הראייתי הנדרש לצורך פסילת מועמדותו של מועמד, נקבעו בפסיקה אמות מידה **מחמירות שעל הטוען** לפסילת המועמד **לעמוד בנטל הוכחתן** (ראו עניין **כסיף**, בפסקה 16). אמות המידה הראייתיות הנדרשות כדלקמן:

א. הפנייה למטרותיה של רשימת המועמדים אמורה להיות הפנייה קודם כל למצעה של הרשימה ולמאפיינים הדומיננטיים הניצבים כמרכזיים בין השאיפות או הפעילויות ו**לתופעות המהוות יעד שליט** וזאת להבדל מהפנייה לדברים שהיו שוליים.

ב. על מטרותיה הדומיננטיות והמרכזיות של הרשימה יש ללמוד מן המצע ומן **ההצהרות המפורשות** שלה שיש בהן **היגד ישיר** וכן ממסקנות מסתברות המשתמעות **באופן חד משמעי מההצהרות.**

ג. יש להראות כי רשימת המועמדים פועלת למען מימוש המטרות ולהפיכתן מרעיון והגשמתו. **על כן נדרשת פעילות בשטח להוצאת מטרות הרשימה מהכוח אל הפועל. פעילות זו צריכה להיות חוזרת ונשנית ואין די בפעילות ספורדית**.

ד. יש לוודא כי הפעילות מגיעה לכדי **ביטוי חמור וקיצוני מבחינת עוצמתה**.

ה. נדרשות **ראיות שהינן משכנעות, ברורות וחד-משמעיות**.

ו. עוד נדרשת **מסה קריטית של ראיות** בעלות אמינות גבוהה להצדקת הפסילה. **נטל הראיה בעניין זה חל על הטוען לפסילת הרשימה וספק המתעורר לגבי דיות המסכת הראייתית צריך לפעול נגד הפסילה,** כאשר כמות הראיות הן בעלות משקל.

<u>תמצית הטיעונים מטעם המשיב 1</u>

21. המשיב מודע לקשיים שמעורר המאמר מושא הבקשה. והוא מסכים עם היועצת המשפטית לממשלה אודות בעייתיות עיתוי פרסום המאמר והיעדר גינוי לטבח השביעי באוקטובר שבוצע על ידי חמאס ביישובי עוטף עזה. הוא ציין בתצהירו ובפני הועדה כי הוא לא היה מפרסם את המאמר שנכתב בשביעי לאוקטובר וכי הוא טעה כשפרסמו במיוחד בעיתוי זה. עם זאת, הוא טוען כי אין במאמר משום תמיכה במאבק מזוין או במעשי הטבח שבוצעו על ידי חמאס באותו יום. המאמר כולל בעיקרו תיאור וניתוח של האירועים, כפי שהוא תפס והבין אותם בעת כתיבתו. לטענתו, יש להבחין בין תיאור האירועים והצגת פרשנות פוליטית ביחס אליהם, גם כאשר זו מעוררת מחלוקת או ביקורת, לבין הבעת תמיכה במעשים עצמם. יתרה מכך, עיון במאמר בשלמותו, ובפרט בפסקת הסיכום שלו, מלמד כי הקריאה האופרטיבית היחידה והעיקרית המופיעה במאמר אינה קריאה למאבק המזוין או תמיכה בו, אלא דווקא קריאה למהלך מדיני המוציא את הטיפול בסוגיה מידי חמאס ודורש את מעורבות הרשות הפלסטינית ומדינות ערב הקרובות במטרה להביא למו״מ מדיני מיידי להביא לסיום המלחמה ולשים קץ לשפיכות הדמים משני הצדדים.

22. הוועדה התעלמה ולא נתנה דעתה למסכת הראייתית הנרחבת שהציג המשיב בתצהירו ובדבריו בפניה, המלמדת על עמדתו העקבית נגד פגיעה באזרחים ישראלים וכן התנגדותו התקיפה למעשי הרג ולפשעים שבוצעו בידי חמאס. מדובר בהתבטאויות רבות המלמדות על תפיסתו הפוליטית והערכית של המשיב שבה הוא לא רואה כי זוועות הכיבוש מצדיקות את הטבח ביישובי העוטף וכי טבח זה לא מצדיק את מחיקת עזה והריגת עשרות אלפים מתושביה. ראיות אלה רלוונטיות במישרין לבחינת המשמעות שיש לייחס למאמר ולשאלה אם ניתן להסיק ממנו תמיכה במאבק מזוין.

23. לכן הוועדה טעתה כשבחנה את המאמר במנותק ממכלול הראיות שהונחו בפניה, לרבות הצהרותיו המפורשות בפניה המלמדות על התנגדותו של המשיב לפגיעה באזרחים ישראלים ולהרג בני אדם באשר הם.

24. הוועדה התעלמה ולא נתנה דעתה להסבריו הכנים של המשיב ביחס למאמר. המשיב הביע צער וחרטה על פרסום המאמר, והבהיר באופן מפורש כי במבט לאחור, ובהתחשב באירועים ובהתפתחויות שהתרחשו מאז, לא היה מתנסח באותה צורה או אף מפרסם את המאמר כיום.

25. זאת ועוד, הוועדה לא נתנה משקל ראוי לפרשנות שהציג המשיב לדברים שנכתבו במאמר, ולהבהרתו כי לא ביקש להביע באמצעותם תמיכה במאבק מזוין או במעשי הטבח. הרי הצד האופרטיבי והנורמטיבי היחיד של המאמר הוא קריאתו למהלך מדיני מיידי המוציא את הכוח של חמאס ממנו והפסקת שפיכת הדמים.

26. הוועדה התעלמה ולא נתנה את הדעת לחוות דעתו של פרופ׳ אסעד גאנם, מומחה למדע המדינה ולפוליטיקה הישראלית והפלסטינית, אשר בחן את המאמר על רקע ההקשר הפוליטי שבו נכתב, תפיסתו הפוליטית של המשיב והתפתחות השיח הפלסטיני ביחס לאירועי 7 באוקטובר. בחוות דעתו הבהיר פרופ׳ גאנם כי המאמר נכתב ביום הראשון לאירועים, כאשר ממדי הפגיעה באזרחים והיקף הזוועות טרם התבררו במלואם. עוד עמד על כך שהמאמר כולל ניסיון להבין את האירועים במסגרת ההקשר הפוליטי הרחב, ואין לראות בניסיון זה משום הבעת תמיכה במעשי חמאס.

27. חשוב מכך, חוות הדעת מבהירה כי קריאתו של המשיב לשיתוף פעולה עם הרשות הפלסטינית ומדינות ערב אינה בגדר אמירה שולית. היא המסר של המאמר. היא מעידה כי המשיב מציע מהלך מדיני המנוגד לתפיסת חמאס שכן הוא מבקש לערב בו את יריביו של הארגון ובראשם אבו מאזן. בהקשר זה הדגיש פרופ׳ גאנם כי המשיב אינו מזדהה עם חמאס, אלא עם הזרם הפוליטי הפלסטיני התומך בהקמת מדינה פלסטינית באמצעות פתרון מדיני. חוות הדעת אף עומדת על ההבחנה שבין הניסיון להבין את המניעים שהובילו לאירועי 7 באוקטובר לבין תמיכה במעשים שבוצעו, והיא מבהירה כי אין להסיק מן הראשון את השני. לפיכך, חוות הדעת מספקת תשתית מקצועית נוספת התומכת בהסבריו של המשיב באשר למשמעות המאמר ובאשר לתפיסתו הפוליטית.

28. עמדת היועצת המשפטית לממשלה לא תמכה בפסילת המשיב באופן חד-משמעי כפי שעשתה במקרים קודמים כאשר היא תמכה מפורשות בפסילת מועמדים. בפסקת הסיכום היא הותירה ספקות אשר בירורם תלוי, בין היתר, בהצהרותיו ובהבהרותיו של המשיב בפני ועדת הבחירות. בהתאם להלכה הפסוקה, נוכח מעמדה החוקתי של הזכות לבחור ולהיבחר והרף הראייתי המחמיר הנדרש, ספק בדבר התקיימותה של עילת פסילה צריך לפעול לטובת ההשתתפות בבחירות. לפיכך, אף אילו נותרו הספקות שעליהם הצביעה היועצת המשפטית לממשלה בעינם, אין בהם כדי להצדיק את פסילת המשיב.

29. מכל מקום, הצהרותיו המפורשות של המשיב בפני הוועדה לא הותירו מקום לספק באשר לעמדתו הנחרצת נגד מעשי הטבח ב-7 באוקטובר ונגד הרג בני אדם באשר הם. המשיב הבהיר ומבהיר כעת ובאופן שאינו משתמע לשני פנים כי הוא מתנגד להרג כל אזרח או תושב ישראלי באשר הוא.

30. תצהירו המשלים של המשיב והבהרותיו בפני הוועדה מספקים מענה ישיר אף לשאלות הקונקרטיות שהעלתה היועצת המשפטית לממשלה בעמדתה. כך, המשיב הבהיר במפורש את התנגדותו לפגיעה בחיילים, וכן התייחס למשמעות הביטוי ״עזה הקטנה״ שהופיע במאמר, והסביר כי הדברים התייחסו לכשל המודיעיני הישראלי ולא נועדו להביע תמיכה במתקפה או במעשים שבוצעו במסגרתה.

31. משמעותה של קריאה זו של חוות הדעת מתחדדת לנוכח האמור בתצהירו של מר מוחמד ברכה, יו״ר ועדת המעקב העליונה בזמנים הרלבנטיים שלפיו המסר שהציג המשיב בפסקת הסיכום של המאמר היווה למעשה מענה לקריאה למהלך מדיני המשתלבת עם התנגדותו הנחרצת של מר אבו שחאדה לטבח ואשר הובעה בישיבת ועדת המעקב העליונה בשמיני לאוקטובר ולאחר מכן.

32. הוועדה התעלמה ולא נתנה את הדעת לפעילותו הפרלמנטרית של המשיב במהלך שלוש שנות כהונתו כחבר כנסת, בהגנה על זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות ובקידומן. במסגרת פעילותו זו פעל המשיב לקידום יוזמות חקיקה בתחום, ואף הצליח להביא לאישור של חלק מהן. לפי הפסיקה, לא ניתן לבחון את עמדותיו ואת פעילותו הציבורית על יסוד מאמר אחד בלבד, תוך התעלמות מעשייתו, אשר התמקדה בקידום זכויות ובפעילות במסגרת הכלים הדמוקרטיים והפרלמנטריים.

33. הבקשה לא הצביעה על מעשה קונקרטי כלשהו של המשיב, בין במסגרת כהונתו כחבר כנסת ובין במסגרת פעילותו כאזרח, שיש בו כדי ללמד על תמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור.

34. לא הוצגה כל ראיה המעידה על אופי פלילי במעשיו של מר אבו שחאדה. פעילותו הציבורית והפרלמנטרית של המשיב התנהלה במסגרת הכלים הפוליטיים והדמוקרטיים, ולא הוצגה כל תשתית עובדתית המלמדת על מעורבותו בפעילות בלתי חוקית כלשהי.

35. אם קיימת בתיק זה "מסה קריטית" של ראיות, הרי שזו דווקא המסה הראייתית הנרחבת שהציג המשיב, המלמדת על התנגדותו העקבית לאלימות, להרג בני אדם ולפשעים שביצע חמאס. המשיב שב והביע את התנגדותו למעשי חמאס ולהרג בני אדם בהזדמנויות רבות, בשלוש שפות ובכלי תקשורת שונים. אין מדובר בהצהרה בודדת שניתנה לצורך הליך הפסילה, אלא במכלול התבטאויות פומביות, המלמדות על עקביות עמדותיו ועל האופן שבו הציג אותן בפני קהלים שונים.

36. **כאן המקום להעלות בחוזקה את טענת ההפליה והאכיפה הסלקטיבית**. החלטת הוועדה כולל עמדתה של היועמש"ית בעניינו של המשיב ממחישה את הפער באופן שבו היא מיישמת את אמות המידה לפסילה לפי סעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת ביחס לאבו שחאדה, לעומת מועמדים ורשימות מן הימין הקיצוני. בעוד שהוועדה והיועמש"ית ראו במשפט אחד במאמר יחיד שפרסם המשיב, אשר אינו כולל כל קריאה מפורשת לתמיכה במאבק מזוין, תשתית מספקת לפסילתו, הרי שביחס למועמדים מן הימין הקיצוני, וליתר דיוק בעניין רשימת עוצמה יהודית בראשות השר איתמר בן גביר ורשימת הצינות הדתית בראשות השר בצלאל סמוטריץ' הונהג מסלול משפטי אחר.

37. כנגד שתי הרשימות האלה הוצגו בפני הועדה ראיות רבות הכוללות, התבטאויות מפורשות המעודדות טרור יהודי בגדה המערבית, פשעי מלחמה, הרג והרעבה ברצועת עזה, וכן הסתה לגזענות ועידוד מעשים גזעניים ותמיכה מפורשת וברורה באלימות נגד שופטי בית המשפט העליון. חרף היקפן וחומרתן הנטענת של ראיות אלה, הוועדה והיועמ"שית לא מצאו כי הן מקימות תשתית מספקת לפסילת רשימות אלה. מנגד, בעניינו של המשיב, יוחסה למאמר בודד משמעות של תמיכה במאבק מזוין, תוך התעלמות ממכלול הראיות שהציג בדבר התנגדותו לאלימות ולהרג בני אדם.

38. פער זה מעורר קושי ממשי באשר לאחידות אמות המידה המופעלות בהליכי הפסילה. הרף הראייתי המחמיר הנדרש מכוח סעיף 7א אינו יכול להשתנות בהתאם לזהותו הלאומית או להשתייכותו הפוליטית של המועמד. על הוועדה להחיל את אותן אמות מידה, באותה מידת קפדנות, על כלל המועמדים והרשימות, ללא הבחנה על יסוד זהותם או עמדותיהם הפוליטיות.

39. בעוד שבעניינו של המשיב מצאה היועצת המשפטית לממשלה כי מאמר יחיד מקים לכאורה תשתית לתמיכה במאבק מזוין, והותירה את שאלת פסילתו להכרעת הוועדה, הרי שביחס לבקשות לפסילת רשימות עוצמה יהודית והציונות הדתית, היא קבעה כי אין בסיס משפטי לפסילתן.

40. כך, למשל, במסגרת החומר שהוצג ביחס למועמדי רשימת הציונות הדתית, נכלל, סרטון מיום 15.09.2026 שבו מוצגים נשיא בית המשפט העליון יצחק עמית, השופטת דפנה ברק ארז והיועצת המשפטית כשהם נגררים ומסולקים בכוח בידי אנשי ביטחון, תחת הכותרת "משחררים את החסימה". עמדת היועצת המשפטית לממשלה, אשר לא מצאה זאת לנכון להצביע על כך שהסרטון, המפורש מאוד בכוונותיו, "מעורר שאט נפש" ומצדיק את הפסילה, ואף לא מצאה זאת לנכון להתייחס לתוכן הסרטון (!!), אלא הסתפקה בקביעה דלהלן:

> "[...] הגם שחלק מן ההתבטאויות והמעשים שנכללו בבקשה מעוררים עושי לא מבוטל [...] הרי שהשאלה הרלוונטית בהתאם להכלה הפסוקה היא אם המבקשים הציגו מסה קריטית של ראיות "ברורות ומשכנעות" ברף הנדרש בהתאם לפסיקה [...] התשובה לכך היא בשלילה. אשר לראיה הנוספת (קרי, הסרטון – החי"מ) [...] מבלי להידרש לתוכן הסרטון, אין בו כדי לשנות מן המסקנה ביחס לפסילת הרשימה, וזאת בראי המסגרת הנורמטיבית" (פס' 26-25 לעמדת היועצת המשפטית לממשלה בפי"ר 9/26).

41. כמו כן היא נימקה לגבי הבקשות לפסילת רשימת "עוצמה יהודית" שבן גביר עומד בראשה, ושבמסגרתן הובאו ראיות רבות, לרבות עמדתה בפני בית המשפט העליון לפיה הוא מסכן את הערכים הדמוקרטים וצריך להדיחו ממשרתו כשר לביטחון המדינה כי:

> "[...] **בחלוף כשלושה שני מאז החלה כהונתו של השר בן גביר בתפקיד, הביטויים הרבים של התערבות פסולה מצדו בעבודת המשטרה, לרבות תוך הפרת דין והחלטות מפורשות של בית המשפט העליון בהקשר זה, מציירים תמונה ברורה, קשה וחסרת תקדים של פגיעות חוזרות ונשנות בעקרון עצמאות המשטרה בהיבטים שונים**." (ההדגשה במקור, פס' 45)

> "[...] חלק מן ההתבטאויות והמעשים מעוררים קשיים ממשיים ומצטרפים לתמונה המטרידה שעליה עמדנו. אולם, גם בהצטברותם עם הראיות הנוגעות לראש הרשימה, אין בהם כדי לגבש את אותה "מסה קריטית" [...] הגם שהתבטאויותיו ומעשיו של העומד בראש הרשימה, **משמעותיים ומטרידים ביותר, ואף מקרבים את הרשימה קרבה מסוכנת לתחום האסור שרשימה החוצה אותו אינה יכולה להתמודד בבחירות לכנסת**, אין בהם כדי לחצות את הרף הגבוה והמחמיר שנקבע בפסיקה." (ההדגשה במקור, פס' 50-49)

42. מאחר ומדובר בהליך אישור פסילת מועמד בבחירות, המשיב יטען כי לא ניתן לאשר את פסילת התמודדותו על בסיס הליך נגוע בהפליה פסולה, שיקולים זרים וגזעניים. אין להשלים עם מצב שבו ספקות פרשניים ביחס למאמר יחיד משמשים בסיס לבחינת פסילתו, בעוד שתשתיות ראייתיות אחרות, הכוללות התבטאויות מפורשות רבות המעודדות אלימות וגזענות, אינן מובילות לאותה מסקנה משפטית.

43. המשיב יטען כי פגמים אלה יורדים לשורשו של הליך הפסילה, וכי אין אפשרות משפטית לאשר את החלטת הוועדה בענייננו כאשר ההליך שהוביל לקבלתה נגוע בהפליה, באכיפה בררנית ובגזענות. עקרונות היסוד של המשפט המינהלי והמשפט החוקתי, ובראשם עקרון השוויון, איסור ההפליה וחובת הרשות להפעיל את סמכותה בתום לב, ללא משוא פנים ובאופן ענייני ושוויוני, מחייבים כי החלטה הפוגעת בזכות החוקתית לבחור ולהיבחר תתקבל בהליך תקין והוגן, על יסוד אמות מידה אחידות וללא הבחנה פסולה בין מועמדים.

44. המשיב יטען כי אישור החלטת הוועדה בנסיבות אלה משמעו מתן תוקף שיפוטי להליך פסילה אשר יוצר בפועל שני מסלולים נפרדים על רקע לאום למימוש הזכות לבחור ולהיבחר: האחד למועמדים ערבים כמו סאמי אבו שחאדה והאחר למועמדים ולרשימות מן הימין הקיצוני.

45. אישור החלטת הפסילה, יעניק הכשר להחלתם של סטנדרטים משפטיים מפלים ולהחלטות אפרטהיידיות. הדברים מקבלים משנה תוקף כשמדובר בזכותו החוקתית של המשיב להיבחר שהשוויון בה מעוגן בחוק יסוד: הכנסת.

46. **המשפט המשווה:** הביקורת השיפוטית הנוהגת בבית הדין האירופי לזכויות אדם על פסילת מועמדים ורשימות בעניין תמיכה במאבק מזוין של ארגוני טרור מציבה רף ראייתי ומשפטי גבוה במיוחד המופעל אך במקרים חמורים ביותר, המחייב זהירות יתרה בטרם שלילת הזכות היסודית להיבחר.[1] במסגרת זו, פיקוחו של בית הדין אינו מוגבל אך ורק לבדיקה אם המדינה הפעילה את שיקול דעתה באופן סביר, זהיר ובתום לב, אלא עליו לבחון את ההתערבות שלה על רקע כלל נסיבות המקרה (*Herri Batasuna and Batasuna v. Spain*, App. nos. 25803/04 and 25817/04, para. 75 (ECtHR, June 30, 2009)). תפקידו של בית הדין לשמור על פלורליזם כתנאי הכרחי לדמוקרטיה, גם בסוגיות המועלות על ידי זרמים שונים של דעות פוליטיות וגם כאשר מדובר בדעות מטרידות, פוגעות, מזעזעות או מעוררות אי-נחת, כל עוד אין בהם שימוש פיזי באלימות (שם, בפסקה 76):

> "It is for that reason that freedom of expression as enshrined in Article 10 is applicable, subject to paragraph 2, not only to "information" or "ideas" that are favorably received or regarded as inoffensive or as a matter of indifference, but also to those that offend, shock or disturb (see, among many other authorities, Handyside v. the United Kingdom, 7 December 1976, § 49, Series A no. 24, and Jersild v. Denmark, 23 September 1994, § 37, Series A no. 298)."

47. בית הדין קבע לא אחת כי אין די בזיקה רעיונית, בהשתייכות ארגונית או בביקורת פוליטית חריפה כלפי המדינה כדי להצדיק פסילה – **נדרשת תשתית ראייתית אובייקטיבית, קונקרטית ומשכנעת, המצביעה על מעורבות פעילה וישירה בקריאה לאלימות או בפגיעה ממשית בסדר הדמוקרטי**. במסגרת זו, אף שאין לראות במצע של מפלגה פוליטית מדד בלעדי לקביעת מטרותיה וכוונותיה ויש להשוותן למעשיהם של מנהיגי המפלגה,

[1] See *Refah Partisi (the Welfare Party) and Others*, *supra*; *United Communist Party of Turkey and Others*, *supra*, § 46; *Socialist Party and Others v. Turkey*, App. No. 21237/93, § 50 (Eur. Ct. H.R. May 25, 1998); *Freedom and Democracy Party (ÖZDEP) v. Turkey* [GC], App. No. 23885/94, § 45 (Eur. Ct. H.R. Dec. 8, 1999).

אך מעשים ועמדות אלה עשויים להיות רלוונטיים בהליכי פסילה רק כאשר הם חושפים, כמכלול, את מטרותיה וכוונותיה של המפלגה. מכלול זה צריך להציג תמונה ברורה של מודל חברתי שהמפלגה הגתה וקידמה, ואשר אינו עולה בקנה אחד עם המושג "חברה דמוקרטית":

> "In this connection, the Court points out that the adjective "necessary", within the meaning of Article 11 § 2, implies a "pressing social need". Accordingly, the Court's overall examination of the question whether the dissolution of a political party on account of a risk of democratic principles being undermined met a "pressing social need" […] must concentrate on the following points: **(i) whether there was plausible evidence that the risk to democracy, supposing it had been proved to exist, was sufficiently and reasonably imminent; and (ii) whether the acts and speeches imputable to the political party formed a whole which gave a clear picture of a model of society conceived and advocated by the party which was incompatible with the concept of a "democratic society"** (see Refah Partisi (the Welfare Party) and Others, cited above, § 104)".[2]

48. בעניין *HADEP and Demir v. Turkey*[3] נקבע, כי **ביקורת נוקבת וחריפה על מדיניות הממשלה וכוחות הביטחון, אינן שקולות לתמיכה בטרור**, ומסקנה זו קיבלה משנה תוקף בהינתן מצע מפלגת HADEP שפסילתה עמדה לשאלה, אשר קובע כי לא ניתן לטפל בסוגייה הכורדית באמצעים אלימים אלא בדרכי שלום ודמוקרטיה.[4]

49. עוד נקבע במקרים העוסקים בהגדרות גורפות של "קיצוניות" ו-"מעורבות" בארגון פסול, בעניין *Shlosberg v. Russia, App. No. 32648/22 (Eur. Ct. H.R. Sept. 3, 2024)*, כי שימוש במונח עמום וגורף כבסיס לשלילת זכות פוליטית, ללא בחינה אינדיבידואלית של <u>מעשיו הקונקרטיים</u> של כל מועמד, מהווה פגיעה בלתי מידתית ומנוגד לעקרון החוקיות. בית הדין הדגיש באותו מקרה כי מימוש זכויות היסוד לחופש ביטוי והתאגדות, לרבות השתתפות במחאה ציבורית לא-אלימה (אשר הוגדרה על ידי הרשויות ברוסיה כקיצונית) וכן עידוד השתתפות

---

[2] *Herri Batasuna and Batasuna*, cited above, § 80, 83.

[3] *HADEP and Demir v. Turkey*, App. No. 28003/03, § 70 (Eur. Ct. H.R. Dec. 14, 2010): "The Court notes that in its decision the Constitutional Court referred to a large number of statements made by various HADEP members, in which the actions of the security forces of Turkey in south-east Turkey in their fight against terrorism was defined and referred to as a "dirty war". The same phrase was also referred to by the Constitutional Court in its reasoning ... The Court has already had occasion to examine articles and speeches featuring the phrase "dirty war" in a number of its judgments (see, in particular, *Birdal v. Turkey*, no. 53047/99, §§ 6 and 37, 2 October 2007; *Ulusoy v. Turkey*, no. 52709/99, §§ 13, 16 and 47, 31 July 2007; and *Şener v. Turkey*, no. 26680/95, §§ 44-45, 18 July 2000), **and considered them to be a sharp criticism of the Government's policy and of the actions of their security forces. It held that they did not incite people to hatred, revenge, recrimination or armed resistance**. The Court adopts the same view in the present case. None of the statements made by HADEP members which contained the phrase "dirty war" encouraged violence, armed resistance or insurrection. Consequently, **the severe, hostile criticisms made by those HADEP members about certain actions of the armed forces in their anti-terrorist campaign cannot in themselves constitute sufficient evidence to equate HADEP with armed groups carrying out acts of violence** (see, *mutatis mutandis*, *Yazar and Others (HEP)*, cited above, § 59)".

[4] *HADEP and Demir, supra, § 47.*

בה, אינו יכול להוות כשלעצמו ראיה לפסילה,[5] וכי **הרשויות נדרשות להציג תשתית עובדתית ברורה המבססת איום ממשי ואקטיבי על הסדר הדמוקרטי** – ולא רק חשד, שיוך רעיוני או טענה למעורבות בפעילות "קיצונית".[6]

50. מן המקובץ עולה כי על פי אמות המידה שנקבעו בפסיקת בית הדין האירופי לזכויות אדם, אין הצדקה לבחון את המאמר שפרסם המשיב במנותק ממכלול מעשיו ופעילותו הציבורית שחייבת להראות על פעילות פעילה וחומרית התומכת בטרור. לכן לא די במאמר כשלעצמו ותהיה חומרתו אשר תהיה כדי לפסול מועמדות מועמד.

51. אכן לא נמצא מקרה אחד שבו נפסלה מועמדותו של אדם על בסיס התבטאות בודדת או כתיבת מאמר.

52. **גם לפי הפסיקה הישראלית** של בית המשפט הנכבד הזה שהיא דומה לזו של בית הדין אירופאי, לא פוסלים מועמד על בסיס אמרה עמומה ולא מפורשת ובוודאי לא פוסלים מועמד על בסיס מאמר שאין בו קריאה מפורשת לשימוש באלימות.

53. לפי הפסיקה של בית משפט נכבד זה, לא פוסלים על בסיס ראיה אחת בודדת ובמיוחד כאשר היא נוגעת לביטוי – להבדיל ממעשים. אין ללמוד מעשייתו הפרלמנטארית של מר אבו שחאדה ומן פועלו האזרחי דבר המעיד על תפיסה המעודדת אלימות. ובכל מקרה אנו כאן רחוקים מאוד מלהתייחס למסה קריטית של ראיות מלבד המסה של הראיות העובדת לטובת מועמדותו של מר אבו שחאדה.

54. כמו כן, לפי פסיקתו של בית משפט נכבד זה, הבהרותיו של המועמד והצהרותיו חייבות לעמוד לטובתו. המשיב הבהיר כי המאמר לא נועד להביע תמיכה במעשי חמאס או במאבק מזוין, הציג שורה ארוכה של התבטאויות פומביות שבהן גינה אלימות והרג, והצביע על פעילות ציבורית ופרלמנטרית שהתנהלה במסגרת הכלים הדמוקרטיים.

על יסוד כל האמור לעיל, מתבקש בית המשפט הנכבד שלא לאשר את בקשת הפסילה ולאשר את התמודדותו של מר סאמי אבו שחאדה בבחירות לכנסת ה- 26 במסגרת הרשימה המשותפת.

_____	ב/_____	ב/_____
הדיל אבו סאלח, עו"ד	חסן ג'בארין, עו"ד	סומא בשיר, עו"ד

ב"כ המשיב 1

חיפה 29.9.2026

[5] *Shlosberg, supra, § 41.*
[6] *Shlosberg, supra, § 42.*